

SOTSIAALKINDLUSTUSAMET

Sotsiaalministeerium
info@sm.ee
Suur-Ameerika 1
10122, Tallinn

Teie 04.09.2024 nr 1.2-2/83-1/

Meie 10.09.2024 nr 5.2-2/26196-2

Eelnõu tagasiside

Sotsiaalkindlustusametile (SKA) on edastatud arvamuse avaldamiseks **perehüvitiste seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu**. SKA esitab eelnõu kohta järgmised tähelepanekud.

1. **Eelnõu § 1.** Seoses eelnõu § 1 punktiga 1 teeme ettepaneku kaaluda ka PHS § 46 lõikes 4 nimetatud tähtaegade täpsustamist. Näiteks võiks kaaluda lõike 4 muutmist järgmiselt:

„(4) Kui isa või teine vanem taotleb isa vanemahüvitist lapse sünnile eelneva perioodi eest, määratakse isa vanemahüvitis 30 tööpäeva jooksul pärast lapse sündi, kui on täidetud järgmised tingimused:

- 1) lapse sünniandmed on edastatud rahvastikuregistrisse;
- 2) isapuhkuse õigust omava isiku isapuhkuse andmed on kantud töötamise registrisse.“.

Põhjendus: PHS § 46 lõike 4 puhul on tegemist ainsa erisusega, mis ei võimalda viia SKA poolt määratavaid ja makstavaid hüvitisi ühtsesse protsessivoogu. 5 tööpäevased määramise ja maksmise tähtajad on liiga lühikesed, arvestades täna kehtivate hüvitiste keerukust, vanemahtevahelist hüvitiste paindlikkust ning informeeritust. Erisuste rakendamine toob ametile kaasa suurema töökoormuse ja ühtlasi mõjutab see ka teisi protsesse ning kulusid. Näiteks muudab erisuste rakendamine arendused keerulisemaks ja seetõttu ka kallimaks (s.h on kallimad arenduste jooksvad uuendused). Rahaliste hüvitiste määramise/maksmise viimine ühtsesse protsessivoogu võimaldaks protsesse ühtlustada ja seeläbi vähendada hüvitiste väljamaksetega kaasnevat töökoormust. Seetõttu teeme ettepaneku loobuda isa vanemahüvitise väljamakse eriregulatsioonist ja rakenda ka nimetatud hüvitise puhul üldregulatsiooni (PHS § 8 lõiget 4).

PHS § 46 lõikes 4 toodud erisusest loobumine ei too SKA-le kaasa täiendavaid kulusid. Tegemist on muudatusega, mis vähendab hüvitiste väljamaksete administreerimist ja võimaldab muuta protsesse efektiivsemaks. Muudatusel oleks teatav mõju isa vanemahüvitiste saajatele, kuid muudatus puudutaks väga väikest osa kõigist vanemahüvitise saajatest. Seda põhjusel, et SKA maksab erinevaid vanemahüvitisi igakuiselt ca 21 000 kliendile, kuid antud muudatusest mõjutatud sihtrühm moodustab alla 1% kogu vanemahüvitise saajate sihtrühmast. Analooorse ettepaneku PHS § 46 lõike 4 muutmiseks oleme esitanud ka varasemalt.

2. **Eelnõu § 4.** Seoses RPKS § 32 lõike 1 muudatusega, teeme ettepaneku ühtlasi kaaluda sama paragrahvi lõike 2¹ täpsustamise vajadust. Näiteks võiks RPKS § 32 lõiget 2¹ muuta ja sõnastada järgmiselt:

„(2¹) Kui pensionitaotleja esitab pensioniavalduse ja pensioni määramise otsustamiseks nõutavad andmed enne vanaduspensioniiikka jõudmise päeva, kuid mitte varem kui kuus kuud enne vanaduspensioniiikka jõudmise päeva, tehakse pensioni määramise otsus hiljemalt 15 tööpäeva jooksul vanaduspensioniiikka jõudmise päevast ja pension määratakse pensioniõiguse tekkimise päevast. Pensioni määramisest keeldumise otsus tehakse esimesel võimalusel, kuid hiljemalt vanaduspensioniiikka jõudmise päeval.“.

Põhjendus: RPKS § 32 lõige 2¹ kohustab tegema pensioni määramise otsuse vanaduspensioniiikka jõudmise päeval, mis omakorda ei jäta SKA-le piisavalt aega pensioni määramiseks kui taotlus esitatakse vahetult enne vanaduspensioniiikka jõudmist. Muutmisvajadus on tingitud kohustusest, et kui nõutavad dokumendid on esitatud enne pensioniga, tuleb pension ära määrata vanaduspensioniiikka jõudmise päeval. Seejuures ei ole määravaks asjaolu kui palju varem on taotlus esitatud. Selline regulatsioon toob kaasa, et neil kellel pensioni iga täitub kalendrikuu lõpus (n: 5 tööpäeva enne kuu lõppu), peab SKA pensioni määramised koheselt ära tegema. Samas on SKA menetlusressurss piiratud, kuna kuu lõpus toimuvad massmakseks ettevalmistavad tegevused, mis tuleb piiratud aja jooksul ära teostada (õigustatuse kontrollid, pensioni peatamised ja muu sarnane).

15 tööpäevane menetlustähtaeg annaks SKA-le võimaluse paindlikumalt tööülesandeid täita, tagada parem kvaliteet menetlusele (kiirustamisest tulenevad vead on minimaliseeritud) ja prioritseerida ülesandeid sisu (mitte üksnes tähtaja) järgi. Ühtlasi tekitavad kuu lõpus tehtavad otsused täna isikul ebaõige ootuse, et pensioni väljamakse tehakse veel jooksva kuul, kuna määramise otsus on tehtud. Tehniliselt paraku seda teha ei ole võimalik ja praktikas võib kuu viimaste päevade pensioni määramise väljamakse nihkuda ka järgmise kuu vahemaksesse.

3. **Eelnõu § 7 punkt 3.** Teeme ettepaneku kaaluda ka § 1 punkti 2 jõustamist alates 01.04.2025 ja näha ette erisusena rakendusnorm, mille kohaselt rakendatakse kuni 31.12.2025 sündivate laste osas kuni 31.03.2025 kehtinud PHS-i redaktsiooni.

Põhjendus: Selline lähenemise puhul paikneks kitsendav õigusnorm seaduses eespool ja soodustav rakendusnorm oleks seaduse rakendussätetes. Meie hinnangul oleks siis selgemini määratletud, et ka 2025 aastal pakkumisi tehes võtab SKA aluseks juba kehtivad vähendatud piirmäärad. Nimelt peab SKA tegema pakkumusi 01.01.2026 eeldatava sünnitähajaga laste osas töötavatele emadele 13.10.2025. Isadel tekib isa vanemahüvitise õigustatus 02.12.2025 ja antud menetlused peavad olema kaetud.

Lisaks on meil mõningad täpsustused eelnõu seletuskirja osas, mille edastame eraldi e-kirjaga.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)
Maret Maripuu
peadirektor

Andrus Jürgens
57833628, Andrus.Jurgens@sotsiaalkindlustusamet.ee

Kristina Pähkel
53331563, Kristina.Pahkel@sotsiaalkindlustusamet.ee

Pirjo Künnapuu
5255218, Pirjo.Kunnapuu@sotsiaalkindlustusamet.ee